

turku äbo

Turussa 12.5.2011

15-06-2011
19671-2005
613,021

Diaarionumero 9388-2009

Asemakaavatunnus 24/2009

**MUISTUTUS ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUKSESTA
KOHMOON "Säkömäki"**

Asemakaavan muutos perustuu Turun kaupungin asunto- ja maankäyttöohjelmaan vuosille 2009-2013

Turun kaupungin yleiskaavassa on alue merkitty muuhun kuin virkistys- ja luonnonalueeksi. Yleiskaava sisältää ristiriidan Turun alempana mainitun yleisperiaatteen kanssa, jota ei oltu vuonna 1989 merkitty kaavaan. Valtuuston periaatepäätöstä silti on pidettävä demokraattisen hallinnon ohjenuorana, joten perusteiltaan nyt esitetty kaavan muutos on ristiriidassa aiempien päätösten kanssa. Turun kaupunki on pyrkinyt kuitenkin toimimaan em. periaatteen mukaisesti, joskin niistä on vuosien varrella toistuvasti tingitty.

Ympäristöministeriön nykyiset suositukset painottavat vielä jäljellä olevien yhdyskuntarakenteeseen kuuluvien viheralueitten ja maisemallisesti merkittävien kohteitten säilyttämistä.

Sanomattakin on selvää, että kerran tuhottua luontoa ei enää voida millään taloudellisesti kannattavalla tavalla palauttaa ennalleen.

Ympäristöministeriö katsoo rakennus- ja kaavoitustoimintaa koskevien lakien velvoittavan kunnallista kaavoittajaa ottamaan huomioon em. tarpeet, jolloin maisemalliset ja luonnon arvot on katsottava erittäin merkittäviksi myös kansalaisten hyvinvoinnin ja virkistystoiminnan kautta saatavan tuoton tekijöiksi.

Kaavamuutoksen valmistelussa ei ole järjestetty kansalaiskuulemista alueen asukkaille ja niille, joita asia koskee. Kuralan Kylämäen Ystävät ry:lle ei valmisteluvaiheessa ole annettu mahdollisuutta mielipiteen ilmaisemiseen, joten asiassa on menetelty hyvän hallintotavan vastaisesti. Ympäristö- ja kaavoituslautakunnalle toimitettu kirjallinen materiaali on jätetty tarkemmin käsittelemättä ja näin ollen on toimittu vastoin hallintomenettelylain vaatimuksia. Turun kaupungin taloutta on pyritty paikkaamaan tonttikaupalla, jolloin hallinnossa on ilmeisiä paineita ottaa kaikki käytettävissä olevat pienetkin maapalat lyhytnäköisten taloudellisten hyötyjen toivossa samalla tuhoten samojen alueitten säilyttämisen ja kehittämisen edellytykset ja sitä kautta saatava pitkävaikutteinen taloudellinen hyöty. Tämä on johtanut yksipuoliseen asian käsittelyyn.

Em. Säkömäen alueen asunto- ja maankäyttöohjelma sekä sen perusteella tehty asemakaavan muutos on laadittu ottamatta huomioon Kuralan

Kylämäen muinaisjäännösten säilyttämiseksi vuonna 1980 tehtyä laajahkon suojavyöhykkeen perustamista koskevaa muinaismuistolain mukaista periaatepäätöstä. Asiasta on kaupunginvaltuuston periaatepäätös (§259) 10.4.1989. **“Alue kaavoitetaan erityisalueeksi, maatalousmaa, jotta se säilyy nykyisellään täydentäen Kylämäen Elävän historian kylän kokonaisuutta ja takaamalla osaltaan alueen vastaista kehitystä”.**

Vastaavasti on Kohmon asuntotuotantoa toteutettu periaatepäätöksen hengessä, millä on voitu säilyttää ainutlaatuisen arvokas kulttuurimiljöö ja omalta osalta myös rakentaa Aurajokilaakson kokonaiskuvaa vastaamaan maamme kulttuurimaisemien säilyttämisen vaatimuksia.

Ympäristöministeriön seminaarissa 9.5.2011 tuotiin valtakunnallisen kaavoituksen ohjaajan voimakas mielipide yhdyskuntarakenteen suunnitteluvaihtoehdosta huokoisuusperiaatteella eli painopisteenä on säilyttää myös luonto- ja kulttuuriarvoja sisältävät alueet alkuperäisinä niin kauan kuin se vielä on mahdollista, muun yhdyskuntarakenteen tukena ja kansalaisten viihtyvyyden ja virkistysmahdollisuuksien säilyttäjänä. Kunnallinen “postimerkkikaavoitus” vaarantaa maassamme laajemminkin tällaisten arvojen säilyttämisen. Vihjeeksi annettiin myös mahdollisuus edetä vaikka oikeusteitse, mikäli nykyisten tavoitteitten vastaista suunnittelua tulee esiin. Kaavoitusta koskevassa lainsäädännössä löytyy käsitykselle tukea. Samoin on tarkasteltava valmistelussa ilmenneitä hallintomenettelylain vastaisia toimia.

Museoviraston päällikkö Juhani Kostet esitti 10.5.2011 samansuuntaisen käsityksen Kuralan Kylämäen ympäristön säilyttämisen tarpeesta. Hän ilmoitti myös virastonsa valmiuden antaa asiassa tarvittava arkeologian ja museolaitoksen asiantuntijalausunto. Kuralan Kylämäen arkeologinen alustava inventaario on tehty, mutta työ on varojen puutteesta johtuen edelleen kesken. Ko. alue on ollut asuttu jo vähintään 1500 vuoden ajan. Nyt kaavassa rakennustuotantoon on suunniteltu alue, jota ei voida ottaa rakennuskäyttöön em. syystä, samalla saattaa syntyä myös rakentamista häiritseviä rajoituksia. Nyt kaavassa kokonaisuudesta lohkaistu alue on juuri tällaista erityistä suojelua vaativa kohde. Sen suojelua ei ole aiemmin pidetty välttämättömänä, koska Turun kaupunki on kunnioittanut tehtyjä periaatepäätöksiä ja alue on saanut säilyä rauhassa. Luottamus kaavoittajan kykyyn ja sovittujen toimintalinjojen noudattamiseen on ollut suuri.

Kuralan Kylämäki on maassamme ainutlaatuinen elävän historian museo.

Sen toimintaedellytysten turvaamiseksi ja tueksi on vuonna 2010 helmikuukokouksessa perustettu ja tammikuussa 2011 rekisteröity yhdistys Kuralan Kylämäen Ystävät ry. Yhdistyksen edustaja on kutsuttu esittelemään alueen tulevaa kehitystä ja toimintaa 2nd World Heritage Convention - kansainväliseen UNSCON maailmanperintösäätiön tukemaan konferenssiin joulukuussa 2011. Yhdistyksen kanta on, että Turun kaupunki on aiempien vuosikymmenten kaukonäköisellä päätöksenteolla voinut luoda kansainvälisesti palkitun kohteen, Käsityöläismuseon Luostarinmäelle. Sitäkään ei olisi olemassa, mikäli lyhytnäköinen paloittelukaavoitus olisi aikoinaan toteutettu. Maailmanperintöluetteloon voi Kuralan Kylämäkeä esittää, mikäli sen olemassaolon ja kehittämisen edellytykset säilytetään. Vähäisen asuinalueen lohkaisu on alkuaskel alueen maiseman murentamiseen ja toimintaedellytysten kaventamiseen. Samalla menettää Euroopan kulttuuripääkaupunki Turku mahdollisuutensa luoda globaalistikin merkittävä museokokonaisuus ympäristöineen, jolla ei ole vain paikallista ja kansallista, vaan myös kansainvälistä arvoa. Kaavoituslautakunnan perusteluissa todetaan, että ehdotettu asuntokäyttöön lohkaisu voidaan tehdä, koska tontin lähituntumassa on Kaarinan kaupungin puolella teollistyyppistä rakentamista. Samaa perustelua ilmeisesti tullaan käyttämään, kun myöhemmin muutetaan nyt esitettyä kaavaa ja rakennettavaa aluetta laajennetaan. On siis erittäin tärkeää, että säilytetään se arvokas ympäristö, mikä vielä on jäljellä ja samalla suojellaan koko Aurajokilaakson kansallisesti merkittävää näkymää.

Vaikka maakuntakaavan ja kunnallisen kaavoituksen ristiriitoja esiintyy, on ympäristöministeriön selkeä kanta, että maakuntakaavan tulisi ohjata kunnallista kaavoitusta. Maakuntakaavaan on ansiokkaasti suunniteltu Aurajokea myötäilevä vihervyöhyke, joka jatkuu Kuralan Kylämäkeen. Se on erittäin kaukonäköinen ja kansalaisten hyvinvointia palveleva hanke. Kaavoittajan tulisikin kunnioittaa näitä laajoja periaatelinjauksia, jottei vähäisen paikallisen pilkkomisen seurauksena asteittain menetetä suuria kokonaisuuksia.

Kaavoituslautakunta on valmistelussaan jättänyt huomiotta osan sille valmisteluvaiheessa toimitetuista perustelluista mielipiteistä kaavamuuotukseen. Valmistelijoilla ei myöskään ole ollut selvyyttä siitä, miten alueen kehittämistä tulisi jatkaa, ellei tällaisena pidetä toistaiseksi salattua tavoitetta ottaa koko alue asuntotuotantoon. Murentamalla toimintaedellytyksiä, kuten laiduntamisen ja talvirehun keräämistä, menetetään museon ainutlaatuisuus, vaikkei itse museoon kajottaisikaan.

4.
Elävä karja, jossa on myös suojeltavaa suomen karjaa, kyyttöjä, on välttämätön osa museon imagoa ja toimintaa. Museon perustamisajatuksena on ollut myös aiemman agraarikulttuurin välittäminen nyky- ja uusille sukupolville. Sillä on kasvatuksellinen ja kuntalaisen identiteettiä kehittävä tehtävä. Eräät tätä toimintaa tukevat säätiöt ovat ottaneet yhteyttä yhdistykseen ja ilmaisseet halukkuutensa osallistua Kuralan Kylämäen kehittämiseen. On painotettava sitä, ettei agraarikulttuuri ole sama kuin maanviljelys ja että esim. avo-ojitetut pellot Paattisilla eivät ole sama asia, kuin elävän museon kokonaisuuteen liittyvä, arkeologisestikin merkittävä peltoalue.

Turun yliopisto on vv.1984-86 suorittanut Kuralan Kylämäen kaupunkialueella ainutlaatuisten avo-ojitettujen peltojen ekologian selvityksen ja museotoimi ja maakuntamuseo osaltaan käynnistäneet alueen arkeologisen inventaarion. Turun yliopiston tutkijat ovat jo tuolloin esittäneet tavoitteen uusia tutkimukset muutaman vuosikymmenen kuluttua, mihin tällainen kaupunkimiljöön ja maanviljelysalueen vuorovaikutuksen pitkän aikajänteen seuranta voisi antaa mahdollisuuden. Samoin arkeologisten selvitysten täydentäminen on tuotu esiin pitkän tähtäimen ohjelmassa. Edellytyksenä on, että alue säilyy koskemattomana. Tutkijoitten mukaan nyt lohkaistava alue on muuttolintujen tärkeä levähdyspaikka, joka tarjoaa kaupunkilaisille aivan keskustan tuntumassa mahdollisuuden kokea ja tutustua omakohtaisesti Suomen luonnon monimuotoisuuteen.

Kuralan Kylämäen Ystävät ry on kerännyt tähän mennessä jo yli 4000 allekirjoittajaa vetoamukseen em. mielipiteen tueksi. Säkömäkikaavan käsittelyssä tulisi päätyä kuntalaisten, valtakunnallisten asiantuntijoiden ja kansainvälisten perinteen suojelijoitten laajalti kannattamaan ajatukseen Kuralan Kylämäen ympäristön säilyttämisestä siltä osin, kuin se vielä on mahdollista. Näin alkuperäinen tavoite museon toimintaedellytysten turvaamisesta ja vielä jäljellä olevan kaupunkikuvaa kohentavan kokonaisuuden säilyttämisestä toteutuisi.

Kuralan Kylämäen Ystävät ry.

Hanna Jääskeläinen
Puheenjohtaja
p.02 2384554
Loukkaankatu 3 A
20300Turku